

Kamer der Volksvertegenwoordigers

Chambre des Représentants

28 MAART 1945.

28 MARS 1945.

WETSVOORSTEL

waarbij het emeritaat aan de leeraren, titularissen van een atelier in het Hooger Instituut voor Schoone Kunsten van Antwerpen, toegekend is.

PROPOSITION DE LOI

accordant l'éméritat aux professeurs, titulaires d'un atelier, à l'Institut Supérieur des Beaux-Arts d'Anvers.

TOELICHTING

DEVELOPPEMENTS

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

MESDAMES, MESSIEURS,

Wij stellen hierbij voor het emeritaat, voorzien bij de wet van 30 Juli 1879, insgelijks toe te kennen aan de leeraren, titularissen van een akte, in het *Hooger Instituut voor Schoone Kunsten* gevestigd te Antwerpen.

De leeraren die wij bedoelen zijn artisten van ervaring en naam, die hun leven gewijd hebben aan de hoge leiding van deze nationale instelling.

Mogen wij er aan herinneren dat het Instituut een *unicum* is, in Europa?

Het *Instituut* werd afgezonderd van de *Academie van Antwerpen*, in het jaar 1885. Het werd opgevat als de universiteit eener kunst, die ons land beroemd gemaakt had, door de eeuwen heen. Het moest ook de voortzetting zijn van eene traditie, die, drie eeuwen geleden, — vooral door Teniers werd ingezet, — dat is te zeggen, — de vorming der jongere artisten doordrijven in het atelier van een meester in het vak.

Het *Instituut* heeft meesters en leerlingen samengebracht in eene instelling waar leerlingen, die in het vak reeds zijn ingeleid, in volle vrijheid tot voleinding hunner kennissen en hunner vaardigheid hun meesters kunnen kiezen en een atelier bezoeken, waar zij met de ouderen hunner keus in aanraking komen. Het kan zelfs gebeuren dat de leerlingen de ateliers van verschillende artisten bezoeken. Maar er wordt geen enkele leerling toegelaten, die niet vooraf zou voldaan hebben aan een ernstig ingangsexamen in de grafische of plastische kunst. Wordt de candidaat aange-

La présente proposition a pour but d'accorder également l'éméritat prévu par la loi du 30 juillet 1879 aux professeurs, titulaires d'un atelier à l'*Institut Supérieur des Beaux-Arts d'Anvers*.

Les professeurs que nous visons sont des artistes expérimentés et connus qui ont consacré leur vie à la direction de cette institution nationale.

Devons-nous rappeler que l'Institut est, en Europe, unique en son genre?

L'*Institut* a été détaché de l'*Académie d'Anvers* en 1885. Il a été conçu comme l'université d'un art qui avait rendu notre pays célèbre à travers les siècles. Il devait également être la continuation d'une tradition qui, il y a trois siècles, a été pratiquée surtout par Teniers et consistait à former les jeunes artistes dans l'atelier d'un maître de l'art.

L'*Institut* a réuni maîtres et élèves dans une institution où des élèves, déjà initiés au métier, peuvent en pleine liberté, en vue de parfaire leurs connaissances et leurs aptitudes, choisir leur maître et fréquenter un atelier, où ils rencontrent les anciens de leur choix. Il peut même arriver que les élèves fréquentent les ateliers de plusieurs artistes. Mais l'Institut n'admet aucun élève qui, au préalable, n'a pas subi un examen d'entrée sérieux sur les arts graphiques ou plastiques. Si le candidat est admis, la preuve est faite qu'il a dépassé le stade ordinaire de l'enseignement et qu'il

nomen, dan is ook het bewijs geleverd dat hij het gewoon leer-stadium voorbij is en dat hij mag overgaan naar een volmakings-stadium. Hij heeft de Academie verlaten, en hij wordt leerling van het Instituut.

Het Instituut heeft ook een nationaal karakter. Men vindt er immers artisten, die komen uit de verschillende deelen van het land, Walen zooals Vlamingen. Buitendien heeft het een internationalen naam, en, het bewijs ligt voor de hand: 40 t. h. der leerlingen zijn vreemdelingen, die in het Instituut hunne kunst komen volledigen.

Buiten de leeraars van bijgevoegde vakken, — waarvoor het emeritaat niet in aanmerking komt in ons voorstel, — beschikt het Instituut op den dag van heden over tien werkplaatsen, die de basis der instelling uitmaken:

1. Het *Atelier voor figuurschilderen*, onder leiding van den bestuurder, Isidoor Opsomer.
2. Het *Atelier voor figuurschilderen*, onder leiding van professor Walter Vaes.
3. Het *Atelier voor monumentale schilderkunst*, onder leiding van professor Gustaaf van de Woestijne.
4. Het *Atelier voor dierenschilderen*, onder leiding van professor Pierre Paulus.
5. Het *Atelier voor zeezichtschilderen*, onder leiding van professor Albert Saverijs.
6. Het *Atelier voor landschapschilderen*, onder leiding van professor Herman Courtens.
7. Het *Atelier voor teekenaars*, onder leiding van professor J. Creytens.
8. Het *Atelier voor beeldhouwkunst*, onder leiding van professor Ernest Wijnants.
9. Het *Atelier voor kopergravuur*, onder leiding van professor Louis Peeters.
10. Het *Atelier voor houtgravuur*, onder leiding van professor Maurice de Brocas.

Zooals blijkt uit deze lijst, worden de leden van het professoraal korps van het Hooger Instituut gekozen onder welgekende Belgische kunstenaars, die reeds de ervaring van een betrekkelijke lange en in alle geval vruchtbare loopbaan kunnen inroepen. Vandaar ook dat zij, haast zonder uitzondering, slechts op reeds gevorderden leeftijd aan het Hooger Instituut werden verbonden.

Daardoor ook is het hun onmogelijk de noodige dertig jaren dienst te volbrengen, die noodig zijn om een voldoende pensioen te bekomen.

Deze twee vaststellingen berusten op een inzage van volgende lijst:

peut passer à un stade de perfectionnement. Dès ce moment, il a quitté l'Académie et il devient élève de l'Institut.

1911/12

L'Institut a également un caractère national. On y trouve, en effet, des artistes venant des différentes régions du pays, des Wallons et des Flamands. En outre, l'établissement a une renommée internationale, et la preuve résulte du fait que 40 p. c. des élèves sont des étrangers qui viennent se perfectionner dans leur art à l'Institut.

En dehors des professeurs de cours accessoires — pour lesquels notre proposition ne soulève pas la question de l'éméritat — l'Institut dispose, aujourd'hui, de dix ateliers qui constituent la base de l'institution:

1. L'*Atelier des peintres du portrait*, sous la direction du chef de l'établissement, Isidoor Opsomer.
2. L'*Atelier des peintres du portrait*, sous la direction du professeur Walter Vaes.
3. L'*Atelier de peinture monumentale*, sous la direction du professeur Gustaaf van de Woestijne.
4. L'*Atelier des animaliers*, sous la direction du professeur Pierre Paulus.
5. L'*Atelier des peintres de marines*, sous la direction du professeur Albert Saverijs.
6. L'*Atelier des paysagistes*, sous la direction du professeur Herman Courtens.
7. L'*Atelier des dessinateurs*, sous la direction du professeur J. Creytens.
8. L'*Atelier des sculpteurs*, sous la direction du professeur Ernest Wijnants.
9. L'*Atelier des graveurs sur cuivre*, sous la direction du professeur Louis Peeters.
10. L'*Atelier des graveurs sur bois*, sous la direction du professeur Maurice de Brocas.

Tel qu'il résulte de cette liste, les membres du corps enseignant de l'Institut Supérieur sont choisis parmi des artistes belges de renom, pouvant se prévaloir de l'expérience acquise au cours d'une carrière assez longue et, en tout cas, fertile. C'est ce qui explique qu'ils sont, pour la plupart, entrés à l'Institut Supérieur à un âge assez avancé.

Pour ces motifs, il leur est impossible d'accomplir les trente années de service requises en vue d'obtenir une pension suffisante.

Le tableau ci-dessous fait ressortir ces deux constatations:

Professoren	Geboortedatum	Ouderdom en jaar indiensttreding	Wedde
Courtens H.	23-2-1884	48 jaar-1932	28.000
Creytens J.	28-3-1897	44 jaar-1941	25.000
de Brocas M.	24-6-1892	46 jaar-1938	26.000
Paulus P.	16-3-1881	48 jaar-1929	28.000
Peeters L.	19-1-1876	59 jaar-1935	27.000
Saverijs A.	12-5-1886	51 jaar-1937	27.000
Smolderen J.	4-10-1889	38 jaar-1927	28.000
Vaes W.	12-2-1882	42 jaar-1924	28.000
Van de Woestijne G.	2-8-1881	45 jaar-1926	28.000
Wijnants E.	24-9-1878	53 jaar-1931	28.000

Buiten één enkel geval na, dat van professor Smolderen, die op 38 jarigen ouderdom werd benoemd, waren alle anderen méér dan 40 jaar oud toen zij werden aangesteld, en nog wel, respectief: 42, 44, 45, 46, 48, 48, 51, 53, 59 jaar.

Is het dan te verwonderen dat de toegekende pensioenen zoo erbarmelijk voorkomen?

Raadplegen we nu eene andere lijst, — de suggestieve lijst der nog levende gepensioneerde leeraars.

Welk is het bedrag dezer pensioenen?

Artot P. trekt 619 frank per maand.

Baseleer R. trekt 410 frank per maand.

De Bruycker J. trekt 407 frank per maand.

Horta V. trekt 269 frank per maand.

Ciamberlani A. trekt 394 frank per maand.

Het zou moeilijk zijn te beweren dat zulke cijfers beantwoorden aan de faam van het Instituut en den moreelen plicht der gemeenschap.

Zij zijn het resultaat van het feit dat de leeraars van het Instituut reeds een leven van arbeid achter zich hebben, vooraleer er aan gedacht kan worden hun een plaats van leeraar in het Instituut toe te kennen.

Het lijkt ons dus gegrond dat ten spoedigste een einde worde gesteld aan dezen toestand.

Mogen wij u er tevens op wijzen dat bedoelde verbetering geen groote onkosten voor 's lands schatkist zal meebrengen, gezien het zeer kleine aantal der eventuele belanghebbenden?

Mogen wij eindelijk een precedent aanhalen?

Aan de gouverneurs der provincies werd, in 1937, het emeritaat verleend na 7 jaar dienst.

Juist zooals de kunstenaars van naam, die, na soms een langen weg te hebben afgelegd, optraden als de leiders van een atelier in het Instituut, beginnen de gouverneurs hun loopbaan op reeds gevorderden ouderdom, zoodat het hun praktisch onmogelijk zou zijn de noodige dienstjaren te tellen, die noodig zijn om het volle pensioen te bekomen. Daarom ook werden bijzondere maatregelen getroffen, en zoo vragen wij hetzelfde te doen voor de artisten, die niet weinig bijdragen tot den roem van ons land in de buitenwereld.

Wij durven verhoppen dat het Parlement ons voorstel welwillend zal onderzoeken.

Professeurs	Date de naissance	Age et année d'entrée en service	Traitemment
Courtens H.	23-2-1884	48 ans-1932	28.000
Creytens J.	28-3-1897	44 ans-1941	25.000
de Brocas M.	24-6-1892	46 ans-1938	26.000
Paulus P.	16-3-1881	48 ans-1929	28.000
Peeters L.	19-1-1876	59 ans-1935	27.000
Saverijs A.	12-5-1886	51 ans-1937	27.000
Smolderen J.	4-10-1889	38 ans-1927	28.000
Vaes W.	12-2-1882	42 ans-1924	28.000
Van de Woestijne G.	2-8-1881	45 ans-1926	28.000
Wijnants E.	24-9-1878	53 ans-1931	28.000

A l'exception d'un seul cas, celui du professeur Smolderen, qui a été nommé à l'âge de 38 ans, tous les autres ont été nommés alors qu'ils avaient plus de 40 ans, soit respectivement: 42, 44, 45, 46, 48, 48, 51, 53, 59.

Est-il étonnant, dès lors, que les pensions accordées soient si misérables?

Consultons maintenant une autre liste: la liste suggestive des professeurs pensionnés, encore en vie.

Quel est le montant de ces pensions?

Artot P. reçoit 619 francs par mois.

Baseleer R. reçoit 410 francs par mois.

De Bruycker J. reçoit 407 francs par mois.

Horta V. reçoit 269 francs par mois.

Ciamberlani A. reçoit 394 francs par mois.

Il serait difficile d'affirmer que de tels chiffres répondent à la renommée de l'Institut et au devoir moral de la communauté.

Ils sont le résultat du fait que les professeurs de l'Institut ont déjà une vie de labeur derrière eux avant qu'on ne puisse songer à leur accorder une place de professeur à l'Institut.

Il nous semble, dès lors, rationnel de mettre fin à cette situation au plus tôt.

Qu'il nous soit également permis de souligner que l'amélioration proposée ne grèvera pas lourdement le trésor de l'Etat, puisque les intéressés éventuels sont fort peu nombreux.

Nous est-il permis de citer un précédent?

En 1937, on a accordé aux gouverneurs de province l'éméritat après sept années de service.

Tout comme les artistes connus qui, après une longue carrière, ont accepté la direction d'un Atelier à l'Institut, les gouverneurs débutent à un âge assez avancé, de sorte qu'il leur serait pratiquement impossible d'atteindre les années de services nécessaires pour pouvoir bénéficier de la pension pleine. C'est la raison pour laquelle des mesures spéciales ont été prises. Nous demandons d'en faire autant pour les artistes qui ont contribué, dans une large mesure, au renom de notre pays à l'étranger.

Nous aimons à croire que le Parlement réservera un accueil bienveillant à notre proposition.

WETSVOORSTEL

EENIG ARTIKEL.

Een 3° inlasschen in artikel 1 van de wet van 30 Juli 1879:

« 3° *Aan de professoren, titularissen van een atelier in het Hooger Instituut van Schoone Kunsten van Antwerpen* ».

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE UNIQUE.

Intercaler un 3° dans l'article premier de la loi du 30 juillet 1879:

« 3° *Aux professeurs, titulaires d'un atelier à l'Institut Supérieur des Beaux-Arts d'Anvers* ».

Cam. HUYSMANS,
W. EEKELERS,
L. JORIS,
L. PIERARD,
P. GRUSELIN.
